

КЪЫРАЛ ЖУМУШЛА

Федерация Советде КъМР-ни Кюнлери башлангандыла

РФ-ни Федеральный Жыйылыуу Федерация Советинде КъМР-ни Кюнлери башлангандыла. Алыгъа КъМР-ни Президент Арсен Канокону башчылыгында республиканы оюнулары, жамауат биригуени, молк субектлени, дин эм миллет биригуени, билим берюну, илиму, спортну бля культураны келечилери баргъандыла.

Къабарты-Малкъарны Кюнлери баргъан кезинде регионаны палатасыны членлери жаны Север-Кавказ федеральный округну субектлерицен бири бля бютон жуукъу жашагъылырине огъ табаркъыдыла. Бютон а Федерация Советин билим берю эм илиму, социальный политика эм сауукъ саклыу, промышленность политика, жаш тылоно ишлери эм туризм, культура жаны бля да комитетлери бля КъМР-ни къырал власть органдарыны керелчилери бирге илеу жыйылыуу бардырыкъандыла. Анда сөз республикада билим берю бля илиму не халда болганыны, аны айнытуу жолдарыны, промышленность эм транспорт инфраструктураны, ол санда Таркутада волк-фрам-молдиданы чыгъарыу башлануу органдарыны, демография политиканы, турист-рекреация ишлери, культуруга къыралны жанында себеплик этюноно юсюнден баргъанды.

9-чу июньда уа, КъМР-ни Кюнлери официальной халда ачылары алында, Къабарты-Малкъарны делегациясыны членлери бля Федерация Советин Председатели Сергей Миронов тобыширики. Андан сора Софредни Улуу Дмитрийнда мехканыны биринчи атажында къуачыны жыйылыуу башлангандыла. Мында Къабарты-Малкъарны искусстволарыны усталары концерт кедиргюоркюдюле, республиканы жангы жетишиллери, АПК-ни промышлен-

Сагъталав

Барды кимден юлгю алыргъа

Шабат кюн игирде республиканы спорт школларыны башчылары аяны тренеры да «Синдика» спс-отельде жыйылыгъандыла. Ол КъМР-ни Президент Арсен Канокон тугъузуудан Европаны чемпионлары бля призёрну сагъталуу бля байламы эди.

Къуачыны жумушуну башлардан алгъа спортчуларыбыз Бакуда бардырылгъан чемпионатда кеслерин алапат кедиргюотп къууандырганларын чертенди Арсен Баширович. «Ол бек бийик жетишмиди, алай хорламдыры, аны къолдан усталарыны ишлери бля шагъуркеленириди.

Тюше уа Федерация Советни жыйылыуу башлангандыла. Анда «КъМР-ни сагъатында» КъМР-ни Президент Арсен Канокон, КъМР-ни Парламентини Председатели Чеченланы Анаур сөлеширдикиле. Жыйылыуда Федерация Советни «Къабарты-Малкъар Республиканы социальный эм экономика жаны бля айнытуу» къыралны жанында болушукъ этюноно юсюнден бергиими къабыл этрге белгиленди.

Бзы бля КъМР-ни келечилерин РФ-ни Федеральный Жыйылыуу Федерация Советини Сыйлы грамоталары эмда РФ-ни Софредни Председателины ыспас къагызылары бля сагъталуу башлангандыла. Ол жумушла башылангандан сора Сергей Миронов, Арсен Канокон бля Чеченланы Анаур асылмын информацийны органдарыны келечилерини сорорулары жууапла берликдиле.

Марина ХАПОВА КъМР-ни Президентини бля Правительствоосуна пресс-службасы.

Онганд сонгъа: Арсен Канокон бля Анаур Уришев.

данов, Ханкала Гаджиматгомедов, Локьяны Юрий эм Анаур Темботов а 350 мингшер сом къолу болгандыла. Кесини, сагъталагъа тиийшли болганыны барысыны да атлардыры Арсланбек Хуштов Арсен Башировичге спортчулагъа болушукъ этгени ючюн ырыздылгъан билдиргенди. Ол тутушуу республикада бийик даражагъа кедиргюорге огъ бергенин эм дуния, халкъла аралы чекде тиийшли жетишимле болдуругъа себеплик этгенин да чертенди чемпион.

Андан сора Президент бюгонлюке спортну айнытууда къыралдыр халда болганыларын билгире юсюнде, Аланы юсюнден КъМР-де бийик спорт усталыкыны школуну директору

Аслан Жанимов, республиканы комплекс спорт школуну башчысы Хачим Малхоев, Къабарты-Малкъарны сабий-жаш тыло спорт школуну таматасы Анаур Темботов айтхандыла. Ала бырысы да бирден тренерлени санан ёсдорюрге иш хакъларын кедиргюорге кереклисин, спортчулары да ашларына бёюннген ачагъа къошмай жарамлыгъын чертенгенди. Энци эс жалганда жыйымдыкъ командагъа кирген жыйырма спортчулагъа бёюнотп турмай, къалганлагъа да айны огъла къуралса, жетишиллери бля бютон кеп болушукъларын белгилегенди.

Аланы айтхандарына къошула, КъМР-ни спорт эм туризм министри Аслан Афаунов республикада 2012 жылда Олимпиада оюнда эриширча жыйырма спортчу болганын билдиргенди. Аланы жангы жылдан башлап эришиунеге къырпап башларгъа кереклисин чертенди. Министри айтханын кере, анга 20-25 миллион сом ахча керекди.

Арсен Баширович, аланы барысына да тынгылап, айтхандарын тогъе санганын билдиргенди. Олимпиадагъа барып онглары болгъан спортчулары оюнагъа хазырлагъа белгиленген ахчаны КъМР-ни 2011 жылгъа бютжине салыныргызын айтханды. Спортна республикада мындан арз да энци эс бургулангъа турлугъун да билдиргенди ол. Не амал да табып, хар элини да кесини спорт залы болууча этрге сюйгенин чертенди Президент.

ОСМАНЛАНЫ АЙШАТ. Сураты автор алгъанды.

Эсгерю

Жылдан-жылгъа ол бизге жууугъуракъ эмда ангылашынулу болады

Байрым кюн Къабарты-Малкъарны ара библиотекасында Къулийланы Шулеу жаны Къайсынны эсгерюге жоралангъан ингуну болганды. Бу тобешиге айтханды ингуну чыгъармаларын сюйгенде, аны ахлулары, жуукълары, къалам къарындашлары келген эдиле. Анга аталган адабият-музыкалы композиция да кедиргюотгенди бу игирде. Тобешиюну аханла, бардыргъагъла уа Гергъокаланы

Халимат бля Мызыланы Аубекир эдиле.

Ала поэтни жашау, чыгармачылыкъ жолуну юсюнден бир белгъе шарт кертгенден сора сёзю КъМР-ни Парламентини Председатели Чеченланы Анаурга береди. Ол чегемли акъылманы назмулары бизни жол нёгерлерибиз болганын тургъанларын, таулу поэтни Россияны адабиятчыларыны араларында окуяна Бек аилу, Бек аилу,

Эфендиланы Салих бля Владимир Захаров.

БАЙЛАМЛЫКЪЛА

РФ-ни регионларында сатыу-алыу представительствозела ачыладыла

Мындан бир ай алгъа КъМР-ни Экономиканы айнытуу эм сатыу-алыу министрствозу Россий Федерацияны субъектлерице Къабарты-Малкъар Республиканы сатыу-алыу-экономика представительствозеларыны ишлери топулукъ коммерция организацианы сайлар муратта конкурс бардырып башлаганды. Аны юсюнден билдирю басмада чыгъгандан сора конкурс комиссия бир айны ичиде документлени алып турганды. Ахырында, жыйылыуу бардырып, анда жыйыштырылгъан материалла тынгылы оюногеленди. Бек алгъа представительство къайсы регионда ачыла эсе да, анда ишлери бардырып коммерция организацианы юсюнден шартлагъа къаралганды. Къабарты-Малкъарны бля тиийшли регионну молк субектлерици араларында байламлыкъла

жаланда сатыу-алыу ишле бля чекленми къалыкъ тыюндюлдю. «Жуукъ заманлада ала бизни предприятияларыбызны бля Россияны регионларыны араларында келечилик жортогъождюле. Ол а республиканы аш-азыкъ эмда жарадырычу предприятияларыны продукцияларын, ол санда ичигени да российли рынокга жайгъугъа уллу себеплик этериким», - дегени ол.

Дагында министр: «Представительствону къулгъутун топуру организациагъа кесини даражасын бютон кедиргюорге, бизнесин коучлендирюге огъ берликди», - деп чертенди.

Екатерина ТОЛАСОВА, КъМР-ни Президентини бля Правительствоосуна пресс-службасы.

ЖЫЙЫЛЫУ

Депутатланы жаз башы сессияларына - ахшы багъа

КъМР-ни Парламентини президиумну кезиюле жыйылыууда ол вопроха къаралганды. Аны республиканы законла чыгъаруучу органыны башчысы Чеченланы Анаур бардыргъанды.

Бек алгъа президиумну членлери Парламентини кезиюле пленар жыйылыуу бардырылыкъ конно тохтадыргъандыла-2010 жыл 24-чу июнь. Анда жыйырмадан артыкъ вопрос оюногелюкю. Ол санда «КъМР-ни къырал органдарыны ишлери юсюнден ким да билрча этюноно юсюнден», «Республиканы асылмын информация органдары парламент партиаланы ишлери юсюнден билдирген заманда, аланы тегъ эркинликлери болгъанларын эссе аланы юсюнден», «КъМР-ни муниципальный къуралуларыны бюджеттерине библиотекаланы китапала бля жалчытуугъа субсидияла берюно юсюнден» законпроектле да бардыла.

Президиумну жыйылыууда «КъМР-де инвестиция ишн юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законну тюрленюле кийирюно юсюнден» эмда «Организациаланы ырыскыларына налог салыну юсюнден» КъМР-ни Законну 4-чу статьясына тюрленюле кийирюно юсюнден» законпроектни сюзгенди. Экономика политика, энци иелик эм предпринимательство жаны бля комитетни председатели Ирина Марьяш жангы документе субъектлени инвестиция ишлерине къыралны жанында къаллай болушукъ тилгенини тизмесине тозютелие кийиргелерин аныгъатханды.

Андан сора парламентариелле РФ-ни субъектлерицен коллегаларыны законла чыгъаруу бля байламы башламчылыкъларын сюзгенди, федеральный законланы проектилерин юсюнден оюмлагъа къаргъандыла.

Ахырында Чеченланы Анаур КъМР-ни Парламентини жаз башы сессиясы къалай бошганыны юсюнден билдиргенди. Депутатланы ишлери, саулай алы айтханды, иги багъа билгенди. Сессияны кезиюледе сюзюлген законпроектлени бля башламчылыкъланы саны есгени чертилгенди.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

ОНОУ

Эски юледен жангы фатарлагъа

Къабарты-Малкъарны Правительствоосу «Гражданланы оюлу чекге жетген юледен 2010 жылда КъМР-де аа этапны юлейни кебейтирге кереклисин эссе алыу бля кебюорюно» республикалы адырде программаны къабыл кедиргенди. Анда салынган борчланы толтуруугъа 127,3 миллион сомдан артыкъ къоратаргъа белгиленди. Аны 120 миллион ЖХХ-да реформаргъа себеплик этюноно фондундан, 7,4 миллион сому уа КъМР-ни республикалы бюджетинден берилгире керекди.

Быйыл программаргъа Бахсан, Зольск, Элбрус районна, Прохладный мадалары юсюнден Укэ-эна эмда «Къабарты-Малкъар Республикада коррупциядан сакълануу юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законну тиийшлиликке коррупция бля байламы шартланы юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Президентинде кечекон да ишлен «Коррупциягъа къажуа телефон ызгъа» сөлешил билдиргиргизини тилебиз. Аны номерлери былайды: (8662) 47-17-79, 47-32-56.

Сөлештени тукъуму жашырынлыкъда сакълануу рыгына ышандырабыз. Коррупция бля байламы болмагъан эмда республиканы башчысыны аты бля жазыгъан башха соруулары уа КъМР-ни Президентини эм Правительствоосуна граждандарны обрещенилары бля ишлеу жаны бля приемнылерине нёбер КъМР-ни Президентини официальной сайтына жабдыргы тиийшли: www.president-kbr.ru. Бу телефонлагъа да сөлеширге болушукъ: (8662) 47-32-92, 40-36-92.

КъМР-ни Президентини бля Правительствоосуна пресс-службасы.

БИЛДИРИУ

Сиз коррупция ишге тюбеген эсегиз..

Россияны Президентини «Коррупциягъа къажуа кюрш бардырыуу мадалары юсюнден» Укэ-эна эмда «Къабарты-Малкъар Республикада коррупциядан сакълануу юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Законну тиийшлиликке коррупция бля байламы шартланы юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Президентинде кечекон да ишлен «Коррупциягъа къажуа телефон ызгъа» сөлешил билдиргиргизини тилебиз. Аны номерлери былайды: (8662) 47-17-79, 47-32-56.

Сөлештени тукъуму жашырынлыкъда сакълануу рыгына ышандырабыз. Коррупция бля байламы болмагъан эмда республиканы башчысыны аты бля жазыгъан башха соруулары уа КъМР-ни Президентини эм Правительствоосуна граждандарны обрещенилары бля ишлеу жаны бля приемнылерине нёбер КъМР-ни Президентини официальной сайтына жабдыргы тиийшли: www.president-kbr.ru. Бу телефонлагъа да сөлеширге болушукъ: (8662) 47-32-92, 40-36-92.

КъМР-ни Президентини бля Правительствоосуна пресс-службасы.

АКЦИЯ

«Эзде тутууну поезди» Нальчикде

Къонаклагъа тюбеген кезю.

РФ-ни Спорт, туризм эм жаш тыло политика жаны бля министрствозу Улуу Хорланмы 65-жылгъына жоралап къуаргъан «Эзде тутууну поезди» деген жаш тыло патриот акция Москва-Курок Краснодар-Майкоп жолунда Нальчик-Ставрополь-Волгоград-Москва маршрут бля бир ыйыкъ мындан алгъа атланганды. Ол шахарлары нар биринде да волонтерла къасулалагъа топуракъ алгъандыла эм аны ардагъа эсе шахарда Поклонная горада жерге басыдырыкъдыла.

Тюне эрттенде жаш патриотла Нальчикге келген эдиле. Къонаклагъа тюбеге уа КъМР-ни Информация коммуникацияла жамауат биригуени эмда жаш тылоно ишлери жаны бля министрствозу, Жаш тыло правительство эм ветеранлары рес-

публикалы советини келечилери келген эдиле. Поездди тогъенле бийик окуна волонтерла Къабарты-Малкъарны жерине баш тургандыла, бзы бля уа акцияны белгилеген гитче байракъчыкъланы алып турганды. Ахырында, жыйылыуу бардырып, анда жыйыштырылгъан материалла тынгылы оюногеленди. Бек алгъа представительство къайсы регионда ачыла эсе да, анда ишлери бардырып коммерция организацианы юсюнден шартлагъа къаралганды. Къабарты-Малкъарны бля тиийшли регионну молк субектлерици араларында байламлыкъла

жаланда сатыу-алыу ишле бля чекленми къалыкъ тыюндюлдю. «Жуукъ заманлада ала бизни предприятияларыбызны бля Россияны регионларыны араларында келечилик жортогъождюле. Ол а республиканы аш-азыкъ эмда жарадырычу предприятияларыны продукцияларын, ол санда ичигени да российли рынокга жайгъугъа уллу себеплик этериким», - дегени ол.

Дагында министр: «Представительствону къулгъутун топуру организациагъа кесини даражасын бютон кедиргюорге, бизнесин коучлендирюге огъ берликди», - деп чертенди.

Екатерина ТОЛАСОВА, КъМР-ни Президентини бля Правительствоосуна пресс-службасы.

Жауылыу

Хурметли жамауат!

Сиз аны тилигизни сюе эсегиз; сиз ёз халкыгъызыны адымы болганыгъызыны дайым сезгеней турдугъа кюес эсегиз; сиз малкъарыларыны историяларыны, культураларыны, тёрелерини эмда адеттерини, аланы бюгоннюгю жашауларыны, жетишиллери эм проблемаларыны юсюнден кебюорге билгире итине эсегиз - «ЗАМАН» ГАЗЕТТЕ ЖАЗЫЛЫГЪЫЗ.

Аны беттеринде сиз кеп сейрилик затама табарыгъысыз, ол хар юйюрге да керек болганына тюшонюрюкюсюз. «Заман» газетни регколлегиясы.

Бизни индексибиз - 51532

«Жумуш бля келгенлени аураларын жентиллендирю - эм башха борчубузду» 2 бет

Къыйынлыкъларда сыналгъан шуёхлукъ 3 бет

Душманны жюзден артыкъ самолётун агызгъан ас 3 бет

Амонлыкъго юсгюртююмдю, огъесе жахилликмиди? 4 бет

ЭЛЛИ ЖЫЛ МЫНДАН АЛДА БОРИС ПАСТЕРНАК ДУНИЯДАН КЕТГЕНДИ

Тыңындылыкта сыналган кыялдын үөжүкү

Борис Леонидович Пастернак 1890 жылы 29-чу январьда (жанына 10-чу февраль) тууганды. Аны жашауу 1960 жылы 30-чу майда өткөндү. Андан эки жаш алгач ойноок жазуучуна Доктор Жюжого деген романы халкка аралы Нобель сыйга тийиши болгонды.

Письмо байламлык: «Москва-Фрунзе-Москва»

Улуу Россияны таушулук поэты Борис Пастернак бля Куйлүй Кыйсынны арасында байламлык алааны кыйын сагатында тохтадырылганды. СССР-ни Жазуучулары союзунда кыстаган жазуучулары басмаламаган. Берини адамлары жызында тошоп айланган, жыйырмак өмүрүнө бек улуу назмулуу бирине саналган Борис Пастернак атын унуттурган көрөш эдеп. Кыйсын кыбык чыкты шуектарында, талты төнгөндөр кыялында.

Кыйсыннын жазган кыягынын Елена Орловскалга жибериди. Конверти ичинде бу жазуучу да этип: «Для Кайсына Кулиева». Куйлүй улуу жазган кыягы талы да ол тишүрү иди. Москына, конверти тубюнде кески атын, адресин көргөзтөп.

Елена Дмитриевна Орловскага бийик билими, бек адепти орус литератор эди, дегенин Кыйсынны буюган да унутмаган, ол көп кер кутарганды менен палахдан. Арабызда аллай адамга жашаган кыядаар бек не кыйынлыккадан да кутултурган.

Аксыйман Пастернакны кабылтырып Куйлүй Кыйсынга бек мудах, кыйгылы кезуөндө себептик этгенди, бек сынаудан да чыгарга болушканды. Бек сойтой суутуна, сакталында алааны ол. Мен айтан жалган сөзө болмаганын билгери сөйлөп, заман саргалташкы пымсалаа эс бургуна.

Жетимиш экинчи жылы июнь айында таууна кайтты. Иссык, экоск кыялган жерибиз мудах ашырады аны Орта Азияга, тууган халкы кыялтан кыям тозлогө.

Мында да тапмайды ол ырааттыкты, тын жашауу туурун кишилик бля хорлап таштарга деген сөзүнө автору, дуниндан тоңголоп, ашы умултургандан көп жумайды. Ана тилинде басмасы болмаганылыкты, назмуларын чыгармаганлыкты, ол кыялыман атып кыймаганды, адабият ишден бир жанында кыялмайды.

Биринчи келчиринде кыяын сынаудан чыгарга болушканы кечке табылган. Алдан бир москына поэт Борис Леонидович Пастернак эди. Тюз жерде терге саналган, цензура чыгармаларында бир шапкын чыгуу табарга көрөшкөн, бек санатуу, бийик поэзиясы болган поэт кески кичи кыял кыярындашты Кыйсынны чыдамлыктыга чакырады, кыярына кеченен сора жарык кылып келгенин ийнандырды.

Москвада Фрунзе (Бля кек) жашаган адамданы тобөшкөр онглари болмаганды. Ала байламлыкны пошта бля бардыр тургандыла. Берини келчиринде да кыра чөпкө тобөшкөн ишларын да айланганларын кыймайды. Закону, адамлыкты жоруклары төлгөнгө, поэзияны писмуларын ачып, титил башайдыла. Ала жашауу кыялууга этерге чакырылды. 1941 жылда уа Чугуевский аскер авиация школгга киреди. Анда Ут-2, И-16 самолёттада

бийчеси Макка, жашлары Алим бля Азамат, экиге айланган кыярындашы Ахматланы Ахин, фотокорреспондент З. Шлангаль, мен да биргелерине болуп, Чирик кёпкө келебиз. Кыйнакыла бу аябай жерибиз бля танышырабыз, солубуз. Андан сора Отыргы Малкырабды жолубуз.

Мускуллары Магометни ююно кыятында тохтайтбыз (аны келини этгечимди). Ол, Кыйсынны эслегенли окуяна, кый туттуруу. Жашы Мугайга (окиси да ауушкандыла, жангетили болуна) быйла деди:

- Иртишки сууру боюна элт кыйнакыла. Иги кырагы Кыйсынны адамларына... Кыярадыла, аны несин айтырды. Оски кыялы кыятында да, Иртишки да экиге эте, алгышлы бийикке, булутлага кеттиле. Тауларыбызга, ишине сойгон, өтөм халкыбызга ыспас сөзө эшитилебиз. Миллетени бирикдирген, жашарга, ашын уулугула келгендирген аны уулугула Поэзияга саулук тилейди. Малкыар кёноно тубюнде.

Кыйсын кески өмүрлүк ыспасы саналган Борис Пастернак улуу хурмет сөзүн айтты. Аны багылы атын, киталарыны ыспасы этерге, малтарга итинген мыртазакылагыт ил наталын береди. Айтканымча, Пастернакка этилген жалган дау кёпге турмазын, аны жагырылган кыяра бую кетерин, тозул хорларын алгадан окуяна көргөн эди акыйманбыз. Ол унутулмазлык конюбондо, сууратка тошоруп, тарыхыбыз беттерине кийгирине ичюн ыспас этеми З.Шлангальге.

Башил да тынгылабаганды чынтты назмулагыта Черек аузууну айбатгыты кёллери көтөргөн москывачы Кыйсынны тышты ташын көрөргө ашыктыла. Айланчыны ланан тау жолланы бара, бийикке көтөрүлө да, эниште тоше, көпөрөлдөн өтө, Жылты черекке жетөбиз. Черек десем да, куй...

турмаган заманында тирмен айландырык бир улуу шаудан. Ол тау төпөлөрдөн ашыгыт саркыды, аланы сууктулугун, тазалыгын, кочмон, татууну, акылыгын да биргесине атып. Асыры төк барганды, көмөк этип, сютча агарады. Мында жашчыла аркаларын да алтын тамгалы жылыраган чабакыла турдыла, кчан эсе да бир Кыйсын тутканча. Таулу сабилени гирчликтерине кыуана, көпөрдөн өтөбиз.

Онг кыял жанына бургулганды, Жылгыны жагысында, кыяга кысылган таш ююно көргөзтөдү Кыйсын:

- Ма бую эски ююбю... «Ю!» дегенилик, аны конбаты жанында кыярагысы жокду. Төлпеси булутлага тирленген кыяны этгичине аки жанында деменгилы ташланы кыялап, адамны кыягы жетмеген томурулуны салып, башын чирпы бля жабып, топурак куюп кыялгандыла. Гичте терезе көзкөндө таш ююге жарык киреди. Отоуну тобу топурак данды. Ортасында кыязан тагылады шыкыра да отогына башына бегитилип. Отоуну ичин, алай айтырга жарай эсе, жербаш ююге, кыруу кыралтханды.

Бурунугу таш юю өмүрүндө тууларыбызда болмаган москывачыны сейрге кыялдыра. Бу тарлыкты, кыярынылыкты, кыйын болумда жашаган миллетден, Кыйсынча, улуу поэт чыккыбанына тамашыла кыялдыла. Алай сейринимдей да не эстийле: дуния жашы бу кыярыны юйде көргөн Кыйсынны фамхусу поэзияны сойгонгени жореклери жельтады, жарыгады. Сора шукулуктуну бирликин байрамча, озула конерибиз Башилде. Чегем аузууну бек аруу жеринде. Бугыйледен чыккыган Чегемни жырына тынгалай, айбат нарат теректени хаусында солку, Куйлүй Кыйсынны. Борис Пастернакны замаларына тынгалай, кыялай насылы эдик биз ол огурулу конюле!

Мындан 38 жыл алда болган

ишине эсгерге, Кыйсынны инсан батырлыгына этта да бир кер баш урама. Башхала Пастернакны атын айтырга да кыоркында, бизни деменгилы поэтибиз аны бля кыяланшанын кесине насыпха санаганды. Заман аныкты боллугун айтырга батырлыгы жеткенди. Илкан да, кишилик да, адамлык да дайым биргесине айлангандан эталганды алай Кыйсын. Аны поэзиясыны, алга талпындырып ичкю да, өлүмсюзлюгю да андандыла.

Жашуу огурусу жели поэти жыгарга азым көрөшкөндү Алай сабилегинде окуяны, кыйынлыккага бейбермей, ишде чыккыган Кыйсын бек чырмауудан да кытууды. Жашауу бекден бек сөө, аны аруулугун, аууктулугун, кыуатын суратлаган, накыштаган аламанат болула табды, тилибизни таркымайзлыкты байлыгын хайрыла.

Поэзияны бийлигине этген бир жолунда Кыйсынга башка миллеттен адабияттын билгени, эс усталаны сынаулары да болушкандыла. Алгынгы Совет Союзу бек белгилы жазуучулары бля шу бөлүккө жореткенди Кыйсын. Дуния жарыгын көргөн кыярадан, кыялыгы эшитип, кыялуна кыялам алаалганда, фамхулу жюргө ишленгенде, ол тенгликин, кыярындашлыкты байрагын көтөргөн тир турганды. Төрт тизгиден кыурагалан назмуна Кыйсын бир-бир поэтуу улуу чыгармаларында айтанларын дан эсе көп затны сыйындарганды.

Ийгилик унуткан аянасны Спотун унутканды баласына. Аянасны ююнчюне да теректе Ызыз бол, сен суу ичкөргө. Кыйсын Кыйсын болмаз эди, аны поэзияда айтан фикир, жашауу, адамгала туухан ниети, алгага халалыгы бир бирин турмукала. Тенгирени, бля багы кыял кыярындашларын туз гыржын кыярынан татхан, кыуачыларын да алгыш сөзүн айтан, ол аланы бушу конюлеринде да кыяларынды болганды. Етеген шукулдарыны юй бийчелерин, сабилерин, акчуларын, кылуундан келгенчи, жапсарыга көрөшкөндү, такулели бери.

ЗАНКШЫЛАНЫ Хусейин. Иван юйчюны 1991 жылда кесини данасында жюргө тууп өлгөндү.

Юбилей

Душманнын жүзден артык самолётун агызган ас

Фронта авиацияны маршалы Иван Никитич Кожедуб жалаңда 1943 жылда тобөшкөнгө, кысык заманы ичинде болдурган жигитлиги кими да сейор этдирипти. Эки жылы ичинде ол көккө 366 кер чыккыган, 120 хауа сермеш бардырганды, алаада 62 немисли самолётту агызганды. Бек сейори уа - кеси бир кер да жаралы болмаганды.

Арт заманда Иван Кожедубну ююсонден жазылган жангы статьяда совет асны хорламылары тизмеси андан кыяда кент болганды айтылады. Социализмни жоруклары фамхулу пөткөлчлени жетишмелерин жүкүгө да карамаган нөргөлери бля «юлеширге» борлу эте эдиле. Аны ююсонден Кожедуб бля бирге кылууга этген Александр Щербак да жазганды. Арт тергөүлөгө көрө, Иван Никитич 62 угай, 107 самолётту агызганды.

Кожедуб 8-чи июнда 1920 жылда Украинаны Сумск областында турганды. Ол аэрорукка жюрүп, У-2 самолётта учарга юйренди. 1940 жылда аскерини кылууга этерге чакырылды. 1941 жылда уа Чугуевский аскер авиация школгга киреди. Анда Ут-2, И-16 самолёттада

укуда. Фамхулу студентни шоктади инструктор этип кыядыла. Уруш башлангангай, ол шокл бля бирге Орта Азияга көчөрөлгөндү. Ол фронта батырырга көп кер тилгенди, анга аллай эркинликчи жалаңда 1942 жылда бердиеле. Ол Стенной фронтага 240-чи истребитель-авиация полкуга тобөшкө. Ол заманда анга башчылык Испанияда урушчу ветераны майор Ингати Солдентко этгенди.

Биринчи хауа сермешин Иван Никитич Ла-5 самолётта бардырганы бля «Иссосор» алгыны махасын бузады, ызы бля Кожедуб совет артиллеристелерин отларына тошети. Болоса ол машинаны аэроромда жахетирди. Кезилуу сермешчлени да анга эски самолётта бардырырга тобөшкөндү. Жалаңда бир айдан анга «Валерий Чкалов атлы» деген жазуу бля жаны Ла-5 машина бердиеле. Ол заманда анга башчылык Испанияда урушчу ветераны майор Ингати Солдентко этгенди.

1943 жылда 7-чи ноябрюде ол 26 душман самолётну жок эткенин ючюн ВЛКСМ-ни Ара комитетини Сыйлы грамотасы

бля саугаланады. 1944 жылда 4-чи февралда уа аны Совет Союзу Жигити деген ат аладалы. 1944 жылда Иван Кожедуб хауа сермешчлени 12 самолётту Ла-5ФН бердиеле. Ол, Кызыл Аскерге ахасын этюоруп, самолётка кыаршы жуугуу, фронтада өлгөн подполковник. Коневни атын аталарыны тилегенди. Бу маанышнда 8 немисли самолётну атырганды, ол санда бир нечча белгилы асны да.

Ол жыл Кожедуб 176-чи гвардиялы авиация истребитель полкуну командирини орунбасарына сапынды. Аны пөткөлчлери Ла-7 жангы истребительде биринчи уруп башлагандыла. Иван Никитич, блайм машынада Белорус фронтта уруш эте, 17 хорлам болдурганды. Бусагыта аны истребитель авиацияны музейинде сакыланады.

1943 жылы ортасына гвардияны капитаны Кожедуб, көккө 265 кер чыгып, 48 немисли самолётту агызды. Август айда ол «Алтын Жулдузун» майдалы бля экинчи кер саугаланады. Сентябрьде командованынын буйругу бля Кожедуб Прибалтикага немисли майор Хельмут Винки аспары бля уруш

этерге жиберилди. Бу кыяуун, фашист газетле жазганына көрө, 130 совет самолётну агызганды эди. Бир нечча кюн барган сермешде совет истребительле душманын 12 самолётун агыздыла, аладан ююсюн - Кожедуб. Быллай кыяранчладан сора немисли аса фронтну бу кесегинде уамзача болыла.

Урушун ахырына гвардиянын майору Иван Кожедуб 120 хауа сермешде 62 самолётну агызганды. Улуу аскер сынауу, билими, жигитлиги эм кишигичи очкон 1945 жылда 18-чи августта ол Совет Союзу Жигити деген ата юючюне керө көргөзтөлдү.

Урушдан сора Иван Кожедуб СССР-ни аскер хауа аскерлеринде кылуугу этерге кыялды. Ол аскер-хауа академияда, Генштабны аскер академиясында окуяду. Авиацияны маршалы, СССР-ни Баш Советини депутаты Иван Кожедуб коч көрө Ленинни, жети кер Кызыл Байракны, Александр Невский атлы, Улуу Ата журт урушуну 1-чи даражалы орденлери бля саугаланганды.

Иван Никитич 1991 жылда кесини данасында жюргө тууп өлгөндү.

Басмага ТИКАЛАНЫ ФАТИМА хазырлаганды.

Кейгизни ююбюзден Бюгюннюгю кырачай тукумула

Гербоклены Нюрлюно кыял джамасынден, Кы-ЧР-ден тышындыгыла саналмай, 2008 джыл июлнуу 1-не тергөлгөнү

№	Тукумула	Эр кишиле	Тишируула	Битеу да
1	Абазалары	43	53	101
2	Абазалары	227	197	424
3	Абазалары	3	3	3
4	Абаслары	8	8	16
5	Абазанлары	36	36	74
6	Абдалары	1	2	3
7	Абдалары	5	7	12
8	Абдилери	10	7	17
9	Абдулалары (Абдулалары)	67	83	150
10	Абдулалары	1	2	3
11	Абдураманчылары	28	25	53
12	Абдураманчылары	6	4	10
13	Абдилери	4	1	5
14	Абдилалары	18	15	33
15	Абисилери	8	8	16
16	Абраклары	137	155	292
17	Абдилары	4	2	6
18	Абдилары	1	2	3
19	Абдилары	3	6	9
20	Агалары	19	23	42
21	Агайгелдилери	3	4	7
22	Агайгелдилери	18	31	49
23	Агайгелдилери	1	2	3
24	Агайгелдилери	1	2	3
25	Агайгелдилери	4	3	7
26	Аджилери	1474	1769	3243
27	Аджилери	1	2	3
28	Аджилери	5	7	12
29	Аджилери	11	9	20
30	Азаматлары	88	96	184
31	Азаматчылары	1	2	3
32	Азаматчылары	5	7	12
33	Абдалары	1475	1636	3111
34	Абдалары	5	1	6
35	Абдалары	41	50	91
36	Абдалары	5	8	13
37	Абдалары	4	-	4
38	Абдалары	199	200	399
39	Абдалары	7	17	24
40	Абдалары	18	20	38
41	Абдалары	4	5	9
42	Абдалары	28	36	64
43	Абдалары	79	95	174
44	Абдалары	5	1	6
45	Абдалары	21	27	48
46	Абдалары	14	14	28
47	Абдалары	862	877	1739
48	Абдалары	75	69	144
49	Абдалары	3	5	8
50	Абдалары	8	6	14
51	Абдалары	2	1	3
52	Абдалары	3	7	10
53	Абдалары	6	7	13
54	Абдалары	266	276	542
55	Абдалары	2	1	3
56	Абдалары	791	966	1757
57	Абдалары	5	2	7
58	Абдалары	12	14	26
59	Абдалары	67	91	158
60	Абдалары	3	1	4
61	Абдалары	44	54	98
62	Абдалары	177	179	356
63	Абдалары	1	2	3
64	Абдалары	18	28	46
65	Абдалары	83	93	176
66	Абдалары	5	10	15
67	Абдалары	4	-	4
68	Абдалары	12	7	19
69	Абдалары	19	21	40
70	Абдалары	7	8	15
71	Абдалары	7	6	13
72	Абдалары	11	16	27
73	Абдалары	44	49	93
74	Абдалары	137	140	277
75	Абдалары	178	123	301
76	Абдалары	138	150	288
77	Абдалары	3	5	8
78	Абдалары	-	1	1
79	Абдалары	3	2	5
80	Абдалары	65	83	148
81	Абдалары	17	20	37
82	Абдалары	21	31	52
83	Абдалары	2	4	6
84	Абдалары	7	11	18
85	Абдалары	9	6	15
86	Абдалары	17	17	34
87	Абдалары	24	34	58
88	Абдалары (Аскалары)	109	107	216
89	Абдалары	128	162	290
90	Абдалары	80	89	169
91	Абдалары	11	20	31
92	Абдалары	17	20	37
93	Абдалары	2	-	2
94	Абдалары	40	49	89
95	Абдалары	19	23	42
96	Абдалары	11	14	25
97	Абдалары	78	87	165
98	Абдалары	3	3	6
99	Абдалары	18	16	34
100	Абдалары	52	38	90
101	Абдалары	1	-	1
102	Абдалары	4	6	10
103	Абдалары	7	25	32
104	Абдалары	9	9	18
105	Абдалары (Бабуучилери)	29	28	57
106	Абдалары	3	2	5
107	Абдалары	280	321	601
108	Абдалары	1	-	1
109	Абдалары	1	-	1
110	Абдалары	20	18	38
111	Абдалары	1	1	2
112	Абдалары	118	131	249
113	Абдалары	17	15	32
114	Абдалары	3	3	6
115	Абдалары	39	43	82
116	Абдалары	-	4	4
117	Абдалары	2	1	3
118	Абдалары	23	16	39
119	Абдалары	478	557	1035
120	Абдалары (Баймурадалары)	14	14	28
121	Абдалары (Баймурадалары)	1215	1315	2530
122	Абдалары (Баймурадалары)	2663	2828	5491
123	Абдалары	11	120	

